

Az Európa Tanács szerve is kifogásolja a romániai magyarok helyzetét

Az Alapjogokért Központ üdvözli az Európa Tanács szaktestületének, a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottságnak (ECRI) Romániával foglalkozó országjelentését. A jelentés számos ponton állapít meg hiányosságokat a román jogrenddel, így a magyar kisebbséget is érintő szabályozással kapcsolatban. A testület többek között rámutat arra, hogy egyes esetekben a gyűlöletbeszéd nincs megfelelő módon szankcionálva, az Országos Diszkriminációellenes Tanács nem jut elegendő pénzügyi forráshoz, de a kisebbségek önkormányzati képviselője sem kielégítő módon szabályozott. Az Alapjogokért Központ utóbbi megállapítás kapcsán kifejezetten felhívja a figyelmet a magyar jogi környezetre, mely a jogalkotás több szintjén is megfelelően biztosítja a hazai kisebbségek képviselőjét. A nemzetiségi önkormányzatok mellett ugyanis a hatályos magyar jogszabályok kedvezményes kvótákkal segítik a kisebbségeket nem csak az országgyűlési, hanem a helyi önkormányzati választások során is.

Az ECRI-ről

Az strasbourgi ECRI (European Commission against Racism and Intolerance – Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság) az Európa Tanács tanácsadó szaktestülete, hasonlóan a Velencei Bizottsághoz.¹ Az 1993-ban alapított testület tagjait az ET tagállamai delegálják, tevékenységét egy központi iroda, a „Bureau” koordinálja.² Az ECRI kifejezetten az emberi jogok helyzetét, érvényesülését vizsgálja az egyes tagállamokban – ezen belül elsősorban a rasszizmus, antiszemitizmus, a gyűlöletbeszéd, a vallási, az oktatási és kulturális megkülönböztetés okozta problémákra fókuszálva –, melynek során rendszeresen, általában 5 évente monitoring vizsgálatot folytat.³ A vizsgálódások során a testület az előkészítő szakaszban írásos forrásokra, jogszabályokra, tanulmányokra támaszkodik, majd az érintett országban „helyszíni szemlét” tart, melynek során találkozik állami, önkormányzati és civil szervezetekkel. Az egyes vizsgálatok eredményeképpen megszülető országjelentések a legtöbb esetben ajánlásokat is megfogalmaznak az adott jogrendet illetően; a jelentéshez mellékletként csatolják a vizsgált ország kormányzati álláspontjait tartalmazó dokumentumot. Az ECRI természetesen nem kötelezheti semmire sem a vizsgált ország törvényhozó vagy végrehajtó hatalmát, jelentései, valamint az abban foglalt ajánlások nem kötelező érvényűek, azonban egyes megállapításai lehetnek megfontolásra érdemesek – ahogy mások esetlegesen alaptalanok.

Az ECRI Romániáról készült országjelentése

A jelentést megelőző vizsgálatokat 2013 végén zárták a rapportőrök, azt az ECRI teljes ülése 2014 tavaszán fogadta el, majd a nyáron hozták nyilvánosságra.⁴ Bár a jelentés megjegyzi, hogy egyes területeken történt előrelépés a legutóbbi monitoring óta, számos esetben még mindig hiányosságok jellemzik a romániai kisebbségekre – így az erdélyi magyarokra – vonatkozó jogszabályi környezetet. Az ECRI többek között megemlíti, hogy a román Btk. nem megfelelő módon szabályozza a gyűlöletbeszédet, vagy hogy a

kisebbségek jogvédelmével foglalkozó hatóság, az Országos Diszkriminációellenes Tanács – melynek vezetője egyébként magyar – alulfinanszírozott.⁵ A magyar kisebbség helyzetével kapcsolatban több visszás esetet is felhoz a jelentés. Megemlítik, hogy míg a hatóságok diszkriminatív módon tiltják Kovászna és Hargita megyékben a székely zászló önkormányzati épületekre történő kitűzését, addig Románia más megyéiben a helyi jelképek, zászlók használatát nem korlátozzák a hatóságok.⁶ Az ECRI jelentéséből kitűnik, hogy a székely zászló hivatalos épületeken való kifüggesztésével kapcsolatos perek súlyos pénzbírságok kiszabását vonták maguk után.⁷

Külön kiemeli a jelentés, hogy a hatályos román szabályozás túlzottan nehéz feltételeket támaszt a helyi önkormányzati választásokon induló nemzetiségi jelöltekkel kapcsolatban, a többségi jelöltekkel szemben megnehezítve képviselő-testületbe jutásuk lehetőségét.⁸ Bár a román kormány szerint ez valójában nincs így, azt ők is elismerik, hogy a magyar kisebbség jelöltjeit valóban nem illeti meg semmiféle kedvezmény a helyhatósági választások során – szemben a többi romániai kisebbséggel.⁹

Az ECRI jelentésében arra is felszólítja a román hatóságokat, hogy kezeljék központilag és gyorsítsák fel a vallási közösségek, illetve a nemzeti és etnikai kisebbségek tulajdonának visszaszolgáltatásával kapcsolatos eljárásokat. Az ECRI ezzel kapcsolatosan azt tapasztalta, hogy az egyházi kárpótlási igények teljesítése önmagában is lassú, amit súlyosbít, hogy a helyi hatóságok különféle eszközökkel – mint pl. információ-szolgáltatás megtagadása, peres eljárások kezdeményezése, tulajdon-visszaszolgáltatás megtagadása – próbálják megakadályozni az egyházi tulajdon visszaszolgáltatását (lásd a Székely Mikó Kollégium esete, Batthyáneum-ügy).¹⁰

A vonatkozó magyar szabályozás

Az ECRI Romániával foglalkozó országjelentésében foglalt problémákkal kapcsolatban az Alapjogokért Központ felhívja a figyelmet a hatályos magyar szabályozásra, így többek között az Alaptörvényre, a polgári- és büntető jogszabályokra, valamint az önkormányzati választások eljárási rendjére.

Mindenekelőtt szükséges kiemelni, az emberi méltóság védelmét, a kisebbségeket sértő kijelentések, cselekmények szankcionálását a magyar jogrend széles körben tartalmazza. Az Alaptörvény egyértelműen rögzíti, hogy „a Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők”, valamint hogy a nemzeti, etnikai, faji közösséghez tartozó személyek „jogosultak a közösséget sértő véleménynyilvánítás ellen, emberi méltóságuk megsértése miatt igényeiket bíróság előtt érvényesíteni”.¹¹ Az Alaptörvényben biztosított ezen jog anyagi jogi oldalát a régi Ptk-hoz hasonlóan az új Ptk. is részletesen kibontja, egy 2013-as törvénymódosítás azonban az anyagi jog érvényesítésének új, részletes eljárásjogi szabályrendszerét is megteremtette.¹² Az emberi méltóság megsértésére alkalmas gyűlöletbűncselekmények szankcionálására pedig az új Btk. tartalmaz differenciált szabályozást: egyrészt a „közösség tagja elleni erőszak”, másrészt pedig a „közösség elleni uszítás” tényállásának rögzítésével.

A Magyarországon elismert nemzetiségek – köztük a román kisebbség – jogalkotásban történő részvételét több jogintézmény is biztosítja. 1994 óta működnek helyi és országos kisebbségi önkormányzatok, 2006 óta megyeiek is. A jogalkotó az Alaptörvénnyel annak is megteremtette a lehetőségét, hogy az említett kisebbségek kedvezményes kvóta alapján képviselőjükkel részt vehessenek az Országgyűlés munkájában. Bár a 2014-es választásokon egyik nemzetiségnek sem sikerült mandátumhoz jutnia, törvényhozásban részvételüket a 13 nemzetiségi szószóló biztosítja. Mindemellett a magyarországi nemzetiségek jelöltjei a kisebbségi önkormányzati választással párhuzamosan indulhatnak az általános helyi önkormányzati választásokon is. A jogalkotó számukra itt is kedvezményes kvótát biztosít, amennyiben az egy mandátumhoz szükséges legalacsonyabb szavazatszám kétharmadával is képviselői helyhez juthatnak egyéni vagy kompenzációs listáról a helyi képviselőtestületben.¹³

---

¹ <http://www.coe.int/ECRI>

² http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/about/bureau_en.asp Az ECRI magyar tagja jelenleg dr. Juhász Imre, alkotmánybíró, egyetemi oktató

³ Resolution Res(2002)8 on the statute of the European Commission against Racism and Intolerance
[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/About/Res\(2002\)8%20amended%20-%20Statute%20ECRI%20-%20revised%20February%202014.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/About/Res(2002)8%20amended%20-%20Statute%20ECRI%20-%20revised%20February%202014.pdf)

⁴ ECRI report on Romania (fourth monitoring cycle) [továbbiakban: Jelentés]
<http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Romania/ROM-CbC-IV-2014-019-ENG.pdf>

⁵ Jelentés, 9-10. oldal

⁶ Jelentés, 166-169. pontok

⁷ Jelentés, 44. oldal, 108. lábjegyzet

⁸ Jelentés, 9. oldal, illetve 26-28. pontok

⁹ Jelentés, 67. oldal

¹⁰ Jelentés, 14-15. oldal, 17-21. pontok

¹¹ Magyarország Alaptörvénye, IX. cikk (5) és XXIX. cikk (1) bekezdés

¹² 1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról (Pp.) 347-358/B.§§

¹³ 2010. évi L. törvény a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról 21/A-21/B.§§